

Inspirasjonswebinar om «Åpenhet om døden arrangement»

- Hvem er vi
- Bakgrunn, idéen og gjennomføring
- Budsjett, markedsføring og resultat
- Det sprer seg- erfaringer fra Ringsaker og Andøy kommune
- Samtaler rundt kjøkkenbordet
- Spørsmål og kommentarer

Utviklingssenter for
sykehjem og hjemmetjenester

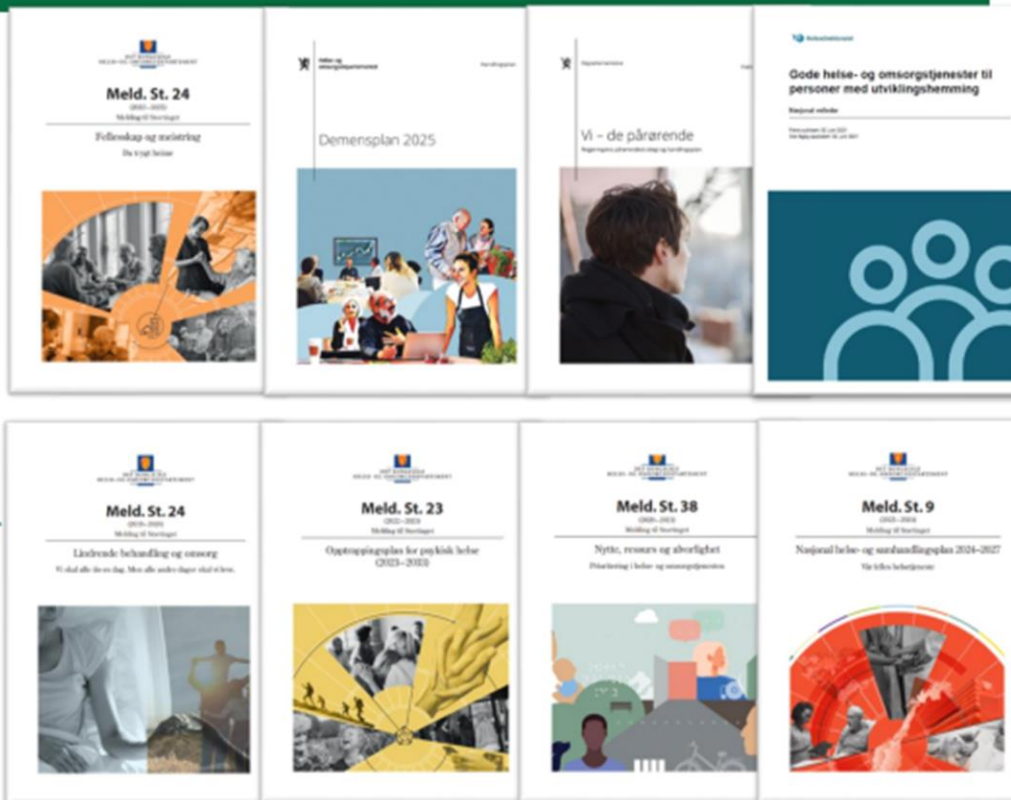
Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester (USHT)

Utviklingssentre for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) er en nasjonal satsing og er forankret i flere stortingsmeldinger

Det overordnede samfunnsoppdraget til USHT er å bidra til å styrke kvaliteten i helse- og omsorgstjenestene gjennom fag- og kompetanseutvikling og spredning av ny kunnskap, nye løsninger og nasjonale føringer.

USHT skal bidra til at tjenestene fornyer og forbedrer seg innenfor følgende satsingsområder:

- Utvikling i samarbeid med pasienter, brukere og pårørende
- Faglig omstilling i tjenestene
- Den nye hjemmebaserte tjenesten
- Fornyelse og innovasjon

Bilder: Regjeringen.no

Hospiceforum Norge

HELLE BENNETTS
ALMENNYTTIGE FOND

Regional kompetansetjeneste for
lindrende behandling Helse Sør-
Øst, (KLB)

Bakgrunn- En dag skal vi dø men alle andre dager skal vi leve...

Regjeringen ønsker at «døden skal bli et tema vi snakker mer om i hverdagen, også før sykdom inntreffer».

Målrettede tiltak skal bidra til mer åpenhet om døden og skape en større forståelse for døden som en del av livet.

Regjeringen oppfordrer til samarbeid om å ta i bruk etablerte arenaer for å tilby samtaler om døden, som eldre- og seniorsentre, frivilligsentraler, skoler, idrettslag mm.

Samtaler om liv og død utfordrer helsepersonell, pasienter og pårørende...

Forhåndssamtaler; kompetanse om og implementering i kommuner i Innlandet

Publisert 11. november 2021 | Oppdatert 10. juli 2024

Gjennom prosjektet får ansatte opplæring og øvelser i

"Jeg er trygg og deler kompetanse"

Publisert 27. juni 2024 | Oppdatert 02. juli 2024

USHT Innlandet tilbyr simulering av forhåndssamtaler.

idéén

Teater Innlandet vant Heddaprisen for beste barneforestilling

Barneforestillingen «Karons sandkasse» handler om det å være et barn og miste et søsken. – Det er en forestilling som er spesiell på mange nivåer, sier teatersjefen.

Bilde hentet fra <https://www.nrk.no/innlandet/teater-innlandet-vant-heddaprisen-for-beste-barneforestilling-1.16008901>

Bilde hentet fra:
<https://www.teaterinnlandet.no/karons-sandkasse/>

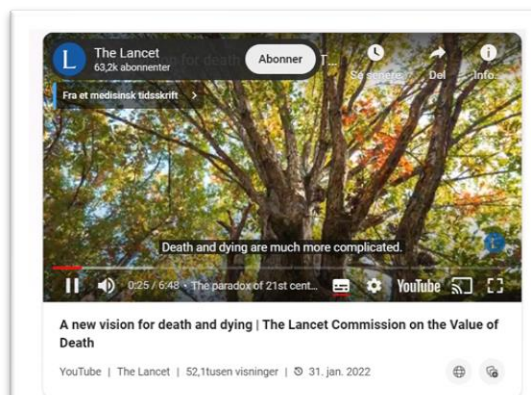
Deconstructing the Complexities of Advance Care Planning Outcomes: What Do We Know and Where Do We Go?
A Scoping Review
Ryan D. McMahan, MD, MAS,*† Ismael Tellez, BA,*† and Rebecca L. Sudore, MD*†

Bilde hentet fra:
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32894787/>

- *Døden er en menneskelig erfaring som angår oss alle*
- *Døden hører ikke bare helsetjenesten til*
- *Døden er en sosial og eksistensiell hendelse*
- *Behov for bevissthet/kunnskap om dødens verdi i befolkningen*

Bilde og film hentet fra <https://eapcnet.eu/eapc-groups/reference/public-health/>

Bilde hentet fra: <https://www.hospiceforum.no/srk>

Åpenhet om døden

Foredrag, kino og samtaler, 1.–5. november

1. november

Hospice Sangen, kl. 16.00–19.00.
Foredrag.

«Åndelige og eksistensielle perspektiver når livet står på spill», Olga Tveit, prest i Kirkens bymisjon.

2. november

Hamar kino, kl. 18.00–21.15.
Kino.

Filmen «Håp». Påfølgende samtale overleier Birger Anders Johnstad, kreftsykepleier Aina Sørum (Sykehus Innlandet) og sogneprest Anders Hynes Skeistrand. Samtalen ledes av Aina Sørum og Reidun Høy, USHT.

Billetter kjøpes på Hamar kino.

3. november

Hamar bibliotek, Rolf Jacobsens

4. november

Satelliten kafé, Hamar kulturhus.

5. november

Norli Gravdahl, kl. 11.30–12.15

Åpenhet om døden

Foredrag, kino og samtaler, 7.–14. november 2023

Tirsdag 7. november

Hamar bibliotek
Klubbscene Rolf Jacobsens
kl. 19.00–20.00

«Døden på Butangen»
Bokbad med forfatter Lars Myting i samtale med sykepleier i Satelliten kafé er åpen før og etter arrangementet

Onsdag 8. november

Park Hamar
kl. 18.00–20.00

«Utforsk livet og døden med Munch»
Foredrag og dialog med forskningsleder Gustav Jørgen Peder Munchmuseet og lege-spesialist i palliativ medisin Christian E

Torsdag 9. november

Hamar kino
kl. 18.00–21.00

«Ingenting å le av»
Kinofilm og panel samtale. Billetter koster 100kr og kjøpes på Panelsamtale ledes av sjef ved Teater Innlandet, Thorleif Linn sykehjemsverge Harald Sanaker, kreftkoordinator Marte U professor Lars Danbolt og ambassadør for «Leve» Tone Haug. Filmen vises kl. 18.00–19.50, samtalen går kl. 20.00–21.00.

Fredag 10. november

Bylaen Hamar
kl. 15.00–18.00

Frivillighet nær døden og i sorgen
«Om Håp» - Inspirasjon og støtte for frivillige, profesjonelle og på sorg og død - sykehusprest Margit Husevåg. Erfaringer fra frivilligheten og likepersonarbeid - Hospice San våketjeneste, Sagatun Recovery, Kreftforeningen og Hamar k

Mandag 13. november

Pilegrimsenter Hamar
Storhamargata 125
kl. 18.00–21.00

Vandring for livet
Pilegrimsvandring med fortellinger og lystenning i Hamardomen
Menneskemøter - Tone Stræte og Ann Elin Lium
Sorgens mange ansikter - Kjell Endre Bonesrønning
Oppmøte på Pilegrimsenteret. Kaffe og noe å bite i.

Tirsdag 14. november

Domkirkeodden aula
kl. 09.00–15.30

Oppmerksomhet på livet - Åpenhet om døden
Fagdag med temaene eksistensiell helse, ritualer, sorg, fremtid. Se eget program på hamar.kommune.no/utviklingscenter/pal eller scan qr-koden under.

Enkel lunsj og kaffe. Pris: 400kr (etterfaktureres)

Førstemann til mølla og gratis alle dager (unntatt kino/fagdag). Målgruppe: pårørende, pasienter, arrangører: Utviklingscenter for sykeheim og hjemmetjenester i Innlandet (Hedmark), Hamar kommune og K

Kontakt: Aina.Serholt.Jensen@innlandet.no - 482 670 27 - Reidun.Hoy@innlandet.no - 932 45 422

Åpenhet om døden

Foredrag, kino og samtaler - 28. oktober–3. november 2024

Mandag 28. oktober

Hospice Sangen
kl. 12.00–15.00

«Fagdag om eksistensielle behov og utfordringer hos den palliative pasienten»

- Pris kr. 300,- per vipps 660945. Påmelding innen 20. oktober.
- Arrangerer: Hospice Sangen

Påmelding på sms til 477 01 989 eller pal@hospice.no

Tirsdag 29. oktober

Pilegrimsenter Hamar
kl. 18.00–20.30

Til fots langs pilegrimsleden – oppdagelser i ukjent landskap

Pilegrimsvandring med fortellinger og lystenning i Hamardomen

- Oppmøte på Pilegrimsenteret. Kaffe og noe å bite i
- Arrangerer: Pilegrimsenteret og Utviklingscenteret

Ingen påmelding

Onsdag 30. oktober

Hamar kino
kl. 08.45–15.30

«Fagdag om sorg» med kinofilm «Ukjent landskap»

- Gratis fagdag inkludert lunsj. Bindende påmelding

Film etterfulgt av sofaprat. Husk å melde deg på via skjema og hente ut gratisbillett til kino hvis du vil delta på både fagdag og kino.

Arrangerer for fagdag og kino: Kreftforeningen, Hamar kino, Utviklingscenteret, Hamar kommune, Hospice Sangen og Hamar frivilligsentral

[Påmelding her](mailto:pal@hospice.no)

Fredag 1. november

«Dødscafé»

Panel samtale om døden, med påfølgende rundebord-samtaler med døden på

[Påmelding her](mailto:pal@hospice.no)

Kunsten å leve med sorg

Fagdag og filmvisning

Tid: Onsdag 30. oktober 2024 - kl. 08.45 til 18.30

Sted: Hamar kino, sal 1

Målgruppe: Innbyggere, frivillige, fagpersoner i oppvekst og helse og andre interesserte

Påmelding: Gratis fagdag inkl lunsj, [påmelding her](mailto:pal@hospice.no). Gratis plassbilletter til filmen [fås her](mailto:pal@hospice.no).

08.45 Registrering og kaffe

09.00 Musikk ved Siri Snorheim

09.10 Åpning av dagen Solveig Margrete Fiske

09.25 Hvordan kan vi forstå sorg? Kristiane Myckland Hansson

10.15 Hva trenger barn og unge som sørger? Eline Grelland Rakholt

11.00 Dans ved Wiktor Matulewicz fra PS dans

11.10 Mening gjennom sorgen - en fortelling Tone Therese Haugen

11.40 Lunsj

12.30 Hvordan møte personer med utviklingshemming i sorg og tap; en personsentrert og systematisk tilnærming til sorgarbeid Stine Skorpen

13.20 Ta vare på deg selv- Yogaøvelse Aina Sørum, kreftsykepleier Sykehuset Innlandet

13.35 Sorg i møte med døden Ann Christin Arneberg Nicolaysen

14.10 Pause

14.25 Møte med pårørende og alvorlig syke Hamar Frivilligsentral og Røde Kors våketjenesten

Rom for samtale om liv og død

I samarbeid med lokale kulturaktører, livssynsrepresentanter, frivillige organisasjoner, innbyggere, helse-personell, pasienter/pårørende/etterlatte skapes trygge møteplasser for dialog og refleksjon om eksistensielle erfaringer i livet og i møte med døden.

HVORDAN GJORDE VI DET?

Budsjett

- **Stort kontaktnett- rimelig**
- **Spleiselag-felles interesse**
- **Rimelig arbeidskraft-ildsjeler**
- **Søkt støtte (Kompetansehevende tiltak lindrende HD, Etikksatsingen, Damm, Hospiceforum Norge, Helle Bennetts allmennyttige fond...)**

TIRSDAG 1. NOVEMBER 2022 KL. 16:00–19:00
Åpenhet om døden - foredrag med prest Olga Tvedt
Hospice Sangen • Hamar, Norway

ONSDAG 2. NOVEMBER 2022 KLOKKEN 18:00
HÅP - Åpenhet om døden
Hamar Kino • Hamar, Norway

TORSdag 3. NOVEMBER 2022 KLOKKEN 19:00
Inge Eidsvåg - Døden. Livets følgesvenn
Hamar bibliotek • Hamar, Norway

FREDAG 4. NOVEMBER 2022 KL. 11:00–12:00
Åpenhet om døden - Samtaler rundt kjøkkenbordet
Hamar kulturhus, Kafé Satelitten

Velkommen til familielørdag og møt sykehusklovn Elisabeth Helland Larsen hos oss lørdag 5. november! ★★★★★... Se mer

Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester, Innlandet -Hedmark
Publisert av Åsa Serholt Jensen
22. oktober 2024

Posterpresentasjon "Åpenhet om døden" og "Physicans' understanding and experience of advanced care planning in Norwegian nursing homes: a qualitative study" ❤️

Sødahl.

Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester, Innlandet -Hedmark

SYKEPLEIEN.NO

Vi skal alle dø, så la oss snakke om det

Vi vet at vi alle skal dø. Vi vet bare ikke når, hvor eller hvordan det vil skje eller hvordan vi vil

Samarbeid om etisk kompetanseheving

Samarbeid om etisk kompetanseheving er en nasjonal satsing i de kommunale helse- og omsorgstjenestene.

Målet for kommunenes etiskarbeid er å styrke verdigheten og integriteten i tjenestene.

Etiskarbeidet lokalt støttes av regionale rådgivere. Det er utarbeidet flere verktøy for praksisnær etisk refleksjon.

MARKEDSFØRING

Kommunikasjonsansvarlig i kommunen

Digitale plakater

Lokal presse/radio/TV-skrive kronikker

Kjendiser

Involvere nøkkelpersoner

TRYGGE KJENTE ARENAER-LOKALT PREG

Deltakeres tilbakemeldinger....

«Jeg fikk et utvidet perspektiv, og liker koplingen opp mot kunst og kultur, at tema løftes ut av helsefag, ses i en større sammenheng. Takker sykehusklovn Elisabet Helland Larsen for tips om barnebøker, de er nydelige! Sterkt møte med mamma som hadde opplevd selvmord og teatersjef som deler»

«Ble kjent med arenaer hvor åpenheten om døden er tilgjengelig og uredde»

«tabuet rundt døden blekner og døden blir mindre skremmende når viktige erfaringer deles blir folk opplyst»

“Jeg fikk egenrefleksjon, kunnskap, motivasjon, refleksjon, ny "innputt" av tanker, mer åpenhet og møte med frivillige”

«En særdeles innholdsrik og livskraftig uke, jeg ble personlig utfordret, måtte se på døden fra en ny vinkel»

“Kunnskap, "felleskap/samhold" og håp”

“Kjærlighet, omsorg og varme og dype refleksjoner å ta innover seg med stor spennvidde i opplegget”

DET SPRER SEG.....

Ny digital ressurs: Skap mer åpenhet om døden

Noen av de vi kjenner til ...

Gjøvik
Ringsaker
Sør-Odal
Vestre Toten
Kongsberg
Andøy
Nittedal

Flere...

Ny digital ressurs: Skap mer åpenhet om døden

Publisert 31. mars 2023 | Oppdatert 13. mars 2025

Åpenhet om døden

Bli inspirert av Alle helgens-arrangementet "Åpenhet om døden" på Hamar! I artikkelen finner du tips, råd og en oppskrift for hvordan lage et lignende helgens-arrangementet i din kommune. Du finner også gode tips til hvordan du kan starte en samtale om døden.

Temasiden "Døden – en del av livet"

En annen nyttig ressurs er [temasiden om døden på Helsenorge](#). Temasiden består av en rekke artikler for befolkning, pasienter, pårørende og etterlatte. Den er laget av Helsedirektoratet i samarbeid med Digitaliseringsdirektoratet, Kreftforeningen, Nasjonalforening for folkehelse, Hjernesvulstforening og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn.

Brosjyre "Når en av våre nærmeste dør" – ny versjon

Døden-trenger vi å snakke om den?

Arrangement i Ringsaker kommune
7 november 2024

Ringsaker bibliotek avd.
Brumunddal

Mette Westgaard, biblioteksjef
Heidi Nordsveen, kreftkoordinator

Døden angår oss alle og vi møter den på et tidspunkt, men vi vet ikke når og hvordan. På dette arrangementet var det kommunens fagpersoner, pårørende og forfatter Inge Eidsvåg som satte ord på det som kan være vanskelig å akseptere, og krevende å snakke om.

Inge Eidsvåg har skrevet boka “Døden, livets følgesvenn” og delte tanker om døden som mysterium og realitet. Han snakket om dødsfrykt og livsglede, om mening og meningsløshet, om språk og språkløshet. Men også om forundring og takknemlighet i møte med «den siste fiende».

Marte B. Johansen (kreftsykepleier på KMS), **Anne Rosenlund** (kreftsykepleier i hjemmetjenesten) og **Heidi Nordsveen** (kreftkoordinator) delte erfaringer fra egen arbeidshverdag i møte med pasienter og pårørende, samt sine egne erfaringer i møte med døden.

Elin Lillehovde (demensforeningen lokalt) og **Marit Sjørengen** (demenskoordinator) snakket om hvordan gruppesamtaler for pårørende kan gi trygghet og støtte i krevende dager.

Brit S. Braastad og sønnen Peder fortalte om sitt møte med alvorlig sykdom og død da deres kjære Gisle fikk kreft og døde i 2023.

TEMADAGER ÅPENHET OM DØDEN

27.-29.11.2024

Innsatsteamet Andøy Kommune

BAKGRUNNEN FOR TEMADAGENE

Åpenhet om døden startet på Hamar for 3 år siden. Idéen og konseptet har skapt nysgjerrighet hos oss, og et ønske om å skape en kultur for mer åpenhet - også blant innbyggere i Andøy. Å snakke om døden kan gjøre livet lettere å leve! Vi var ikke i tvil om hvem vi måtte kontakte for å få hjelp til å åpne Andøyhjertene for dette..

TEMADAGER - ÅPENHET OM DØDEN

Innsatsteamet i Andøy Kommune inviterer til kino! I forbindelse med temadagene *Åpenhet om døden* viser vi den vakre filmen

Ukjent landskap

og DU er hjertelig velkommen! Arrangementet er gratis - vi spanderer også popcorn og brus!

INSPIRERENDE OG BITTERSØT

ANMELDERE SIER: "«UKJENT LANDSKAP» ER ET TANKEVEKKENDE PORTRETT AV EN HELT SPESIELL FAMILIES SORG, SAVN, SAMHOLD OG KJÆRLIGHET TIL HVERANDRE SOM ER NØDT TIL Å GJØRE INNTRYKK"

ONSDAG 27.11.24
KL.17.30

Spaceship Aurora, auditoriet

PÅMELDING SMS TIL: 95080244

Kjære folkevalgte!

Andøy kommune har fått tildele midler fra Statsforvalteren til prosjekt i "Kompetanseheving innenfor palliasjon, og involvering av frivillige i tjenesten". Med kommunens nyopprettede innsatsteam som prosjektleder, skal blant annet kommunens innbyggere inviteres til gratis kino, foredrag og samtaler med temaet "Åpenhet om døden". Det vil også bli en egen fagdag for helsepersonell.

I tillegg til dette vil vi invitere dere til Politisk Lunsj, torsdag 28.11.24 kl.11.00 - 12.30, i kommunestyresalen (minimum en fra hvert parti samt ordfører og kommunedirektør).

Pressen blir også invitert, i tillegg til et par av våre gjester, Christaan Rhodus (lege spesialist i palliativ medisin) og Lilli-Karin Aanes (leder og sykepleier fra TERMIK Mosjøen).

Vi gleder oss til å fortelle mer om prosjektet og våre spennende planer framover. Dette står seg som en naturlig del av omstruktureringa i Pleie og Omsorg, og vi ønsker å involvere dere folkevalgte i prosessen som vi står i. Vi er sikre på at dere som oss ønsker at Andøy kommune skal være en god kommune å leve i - og en god kommune å fullføre livet i. Formålet med dette møtet er også å få gang litt tanker og refleksjoner omkring hvordan en selv ville ønsket å ha det dersom du selv eller en som står deg nær skulle bli alvorlig syk. Større åpenhet omkring livet - og døden - gjør at vi sammen kan løse ting på en bedre måte.

Vi spanderer enkel lunsj, og ønsker derfor påmelding til: camilla.laupstad@andoy.kommune.no, innen 15.11.24.

Håper dere også ser interesse i og ønsker å delta på det øvrige programmet som snart deles offentlig:

- 27.11. Kino på Andøya Space; "Ukjent landskap"
- 28.11.24: Døden - en del av livet, Bleik samfunnshus
- 29.11.24: Fagdag (kun for helsepersonell)

Varmt velkommen fra
Camilla Laupstad, Tone Norheim og Monica Skogvoll

DØDEN - EN DEL AV LIVET

TORSdag 28.11.24 KL.17.30-19.30
BLEIK SAMFUNNSHUS

For mange kan døden komme altfor tidlig, mens andre der "mett av dage". Kan større åpenhet om døden hjelpe oss å leve bedre? Åpenhet om døden kan gjøre den mindre fremmed og skremmende, og de som er berørt kan føle seg mindre alene. Å dø er like naturlig som det å bli født - hvorfor er det da så vanskelig å snakke om? Hvordan kan vi som samfunn bry oss mer når andre har det vondt? Andøy Kommune innsatsteamet inviterer til humor og alvor, kunnskapsløft og refleksjon, kunst og kultur. Og sjokolade! Alt livet har å by på! Disse ettermiddagstimmene vil vi få besøk av flere kloke varme mennesker som vil dele av sin kunnskap og erfaringer rundt det å leve - og å dø. Håper vi sees! Ta gjerne med en venn!

Christaan Rhodus
Lege spesialist i palliativ medisin
Nederlands/Nattestad

Tor-Håkon Gabriel Håvardsen
Begravelsesagent, forfatter, musiker
Melbu, Vesterålen

Lilli-Karin Aanes
TERMIK
Sykepleier
Mosjøen, Helgeland

Arrangementet er gratis! Enkel servering. Påmelding til: 95080244
Varmt velkommen fra Camilla Laupstad, Tone Norheim og Monica Skogvoll
Andøy Kommune Pleie- og Omsorg

.FAGDAG
Åpenhet om døden
Å jobbe tett på døden - og livet

VELKOMMEN TIL FAGLIG PÅFYLL OG PERSONLIG UTVIKLING!!

FREDAG 29.11.24 KL.09-15
Bleik Samfunnshus

Innsatsteamet v/Andøy Kommune arrangerer FAGDAG for helsepersonell med temaet "Åpenhet om døden". Med oss har vi Christaan Rhodus, lederleder og lege spesialisert i palliativ medisin, Tor-Håkon G. Håvardsen, vesteråling, begravelsesagent, musiker og forfatter, og Lilli-Karin Aanes, helsepleier, sykepleier og leder for stiftelsen TERMIK. Sammen skal vi dele kunnskap og erfaringer rundt det å "stå i det" - palliasjon til pasient og pårørende. Pr: Vi spanderer deilig lunch og trenger derfor påmelding!

BINDENDE PÅMELDING
INNEN 15.11.24
camilla.laupstad@andoy.kommune.no

Andøy kommune

Samtaler rundt kjøkkenbordet

Hospiceforum Norge

Kommentarer og spørsmål ...

Minner om KS gratis materiale Åpenhet om døden!!!

<https://www.ks.no/fagomrader/helse-og-omsorg/eldreomsorg/samarbeid-om-etisk-kompetanseheving/lindrende-behandling-og-omsorg/>

Hvordan snakker vi om døden? - Hjem

Ta også en titt på dette!!!

www.sistehjelp.no

Reidun.Hov@hamar.kommune.no
Asa.Karin.Johanna.Serholt.Jensen@hamar.kommune.no
Rikke.Anita.Torgersen@hamar.kommune.no
mette.westgaard@ringsaker.kommune.no
heidi.nordsveen@ringsaker.kommune.no
Tone.Norheim@andoy.kommune.no
camillatherese.laupstad@andoy.kommune.no
astrid.ronsen@ntnu.no

Utviklingssenter for
sykehjem og hjemmetjenester